

Шляхи ВПО до працевлаштування у Вінниці

Вінниця, 22 липня 2026

REACH Informing
more effective
humanitarian action

Це дослідження було проведено завдяки щедрій підтримці американського народу через уряд Сполучених Штатів. Відповідальність за його зміст несе IMPACT Initiatives, та воно не обов'язково відображає точку зору уряду Сполучених Штатів.

IMPACT Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives
REACH PANDA AGORA

ПЛАН

- 1** Поточна ситуація з роботою та фінансове становище
- 2** Зміна ситуації після переїзду до Вінниці
- 3** Причини втрати роботи після переїзду
- 4** Навчання та розвиток професійних навичок
- 5** Плани на майбутнє

Методологія та охоплення дослідження

Фокус дослідження: вивчення ситуації з працевлаштуванням, бар'єрів і причин відсутності роботи та механізмів підтримки зайнятості на місцевому рівні.

Критерії для участі: ВПО працездатного віку (18–59 років), що переїхали до Вінниці через негативні наслідки війни, незалежно від року переїзду (після 2014 або 2022) та не враховуючи наявність офіційної довідки ВПО.

Обмеження:

Сформована вибірка класифікується як неімовірнісна, і отримані на її основі результати не слід вважати статистично репрезентативними.

Дослідження базується на **змішаному підході:**

Анкетування

Структуроване
опитування
400 ВПО у Вінниці

Глибинні довгі інтерв'ю

15 інтерв'ю з ВПО
різного віку,
статі,
статусу зайнятості та
сімейного становища

7 інтерв'ю з фахівцями
у сфері перекваліфікації
та навчання

1 фокус-групова дискусія
з 7 учасниками+
1 інтерв'ю з фахівцями з
працевлаштування

Детальна методологія дослідження доступна за посиланням:

https://repository.impact-initiatives.org/document/impact/3a7c0fbf/UKR2602_ToR_IDP_Pathways_to_Employment_to_share.pdf

Поточна ситуація з роботою та фінансове становище

Більшість опитаних ВПО працюють повний робочий день, а нижча зайнятість осіб 51–59 років частково пояснюється раннім виходом на пенсію

65% - зайняті
(**56%** працювали і **9%** - самозайняті)

25% не працювали / **8%** навчались / **3%** на пенсії

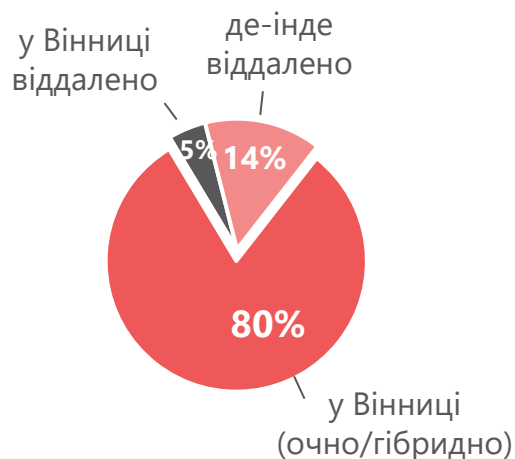
Хоча зайнятих опитаних віком 51–59 років є суттєво менше, ніж 36–50 років (62% проти 75%), це не супроводжується значно вищою часткою безробітних (28% та 24%).

✦ Натомість серед респондентів передпенсійного віку частіше зустрічаються ті, хто уже вийшов на пенсію (9%), а також значно вищою є поширеність інвалідності.

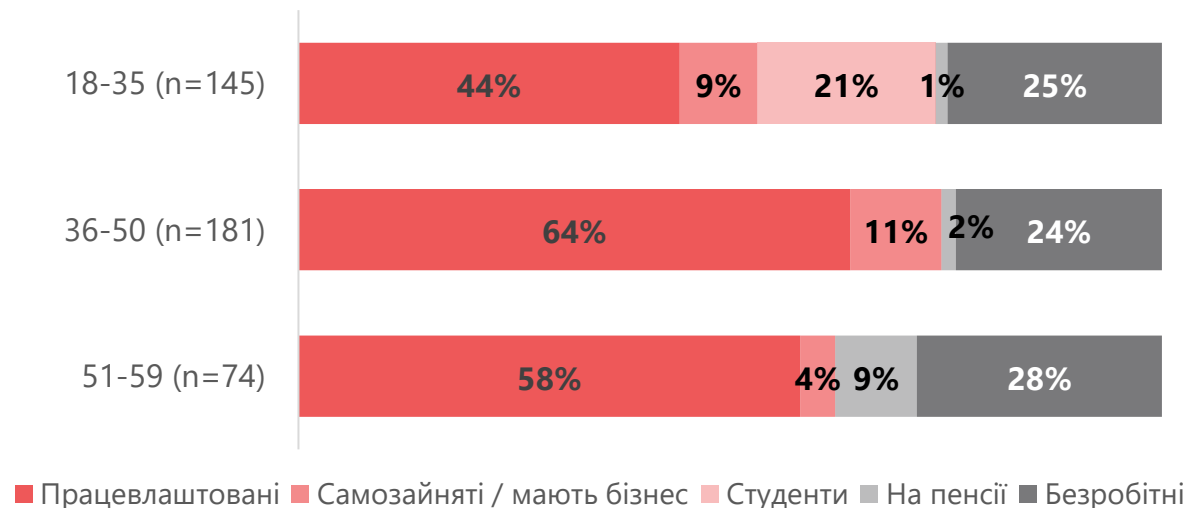
ТИП ЗАЙНЯТОСТІ

МІСЦЕ РОБОТИ

Рівень зайнятості ВПО за віковими категоріями

Поточне фінансове становище багатьох опитаних родин ВПО залишається вразливим

ТОП-7 Джерел доходу респондентів ВПО серед працевлаштованих та непрацюючих

*Питання передбачало можливість множинного вибору відповідей

 52% мали дохід **менше 10 000 грн.** на особу в родині.
16% — **нижче 5 000 грн.**

📌 При цьому, 75% опитаних ВПО орендували житло і 6% — кімнату, та **63% описували оренду як значне або дуже значне навантаження.**

Кожен третій (33%) повідомив, що отримував виплати ВПО.

Натомість респонденти, які припинили отримувати виплати ВПО, часто описували їх як важливе джерело покриття витрат на оренду житла, а їхню втрату — **як чинник, що негативно позначився на їхньому добробуті.**

“Хоча коли була допомога ВПО, це дуже виручало в плані оплати квартири. Ми могли дозволити собі щось купити на ноги взути та вдягтися. **Зараз вже цього ми дозволити собі не можемо.**”

*Трудові доходи непрацевлаштованих пояснюються доходами від роботи інших членів їх родини.

Більшість домогосподарств опитаних ВПО вказали, що скорочували витрати через нестачу коштів

Дії, до яких вдавалися опитані ВПО через нестачу коштів

*Питання передбачало можливість множинного вибору відповідей

80% респондентів через нестачу коштів скорочували окремі витрати або шукали додаткові кошти. Найчастіше домогосподарства економили на **харчуванні та медичних послугах і лікуванні**.

16% респондентів повідомили, що через нестачу коштів були змушені користуватися позиками або кредитами.

Кредитка постійно в роботі.

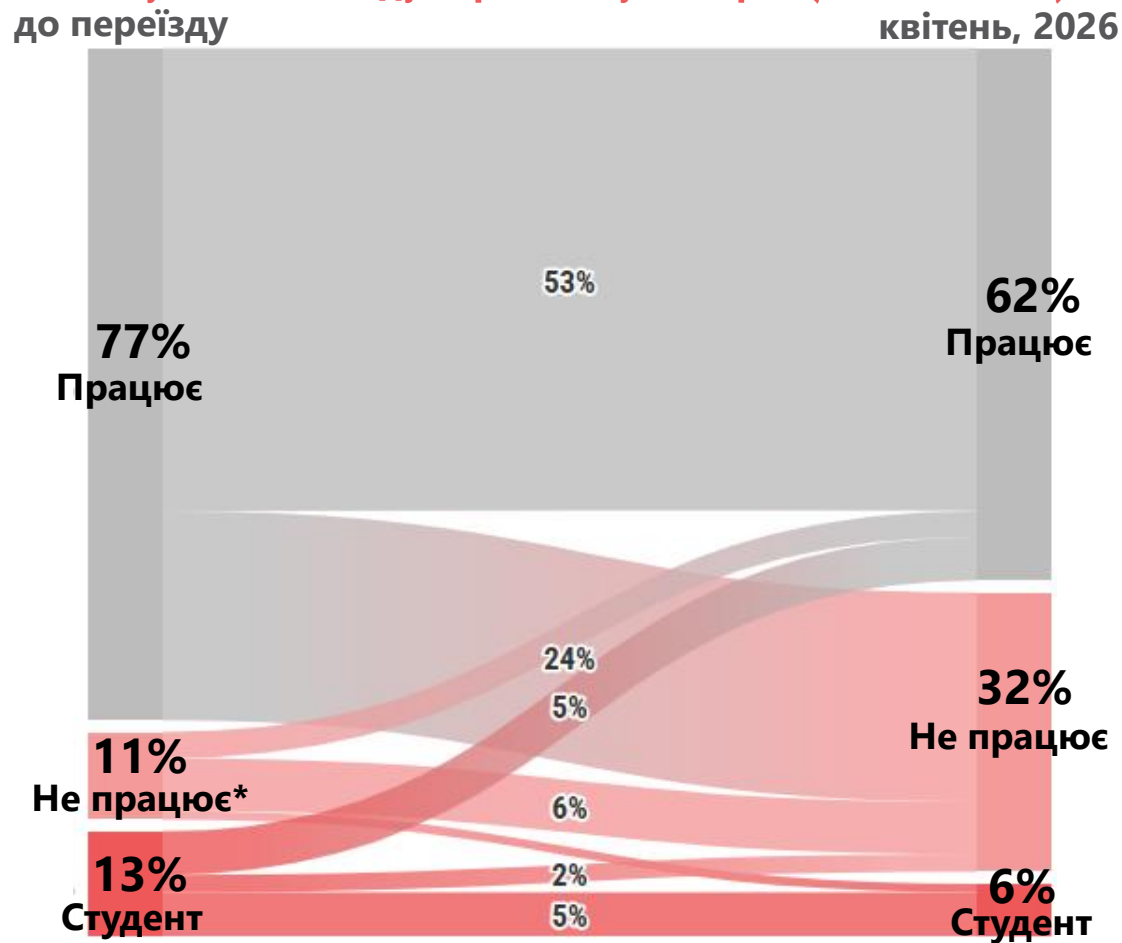
Попри те, що непрацевлаштовані дещо частіше повідомляли про скорочення витрат (**84% проти 78% серед працевлаштованих**), різниця є відносно невеликою, що може свідчити про **поширеність фінансової вразливості серед ВПО незалежно від статусу зайнятості**.

Зміна ситуації після переїзду до Вінниці

Як змінилася ситуація з працевлаштуванням після переїзду до Вінниці порівняно з попереднім місцем проживання до війни?

Трасекторії працевлаштування опитаних ВПО: до вимушеного виїзду через війну та зараз (Квітень 2026)

Три чверті опитаних (75%) переїхали до Вінниці ще у 2022-2023 роках і живуть тут щонайменше три роки. **Попри це, зайнятість так і не відновилась до попереднього рівня:**

77% → 62%: зменшилась частка працевлаштованих порівняно з часом до переїзду

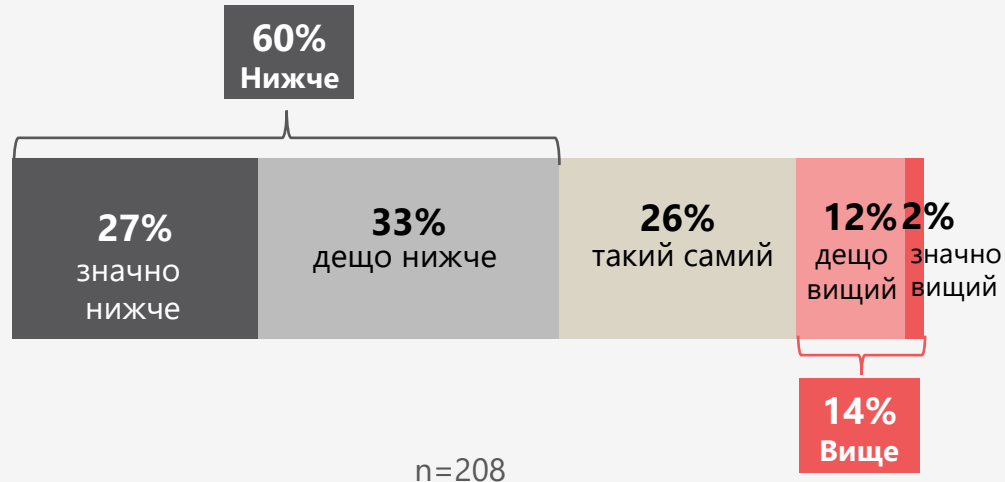
Майже кожен третій від тих, хто раніше працював (або 24% від загальної кількості) досі залишається без роботи

*ті хто працюють епізодично (тимчасова чи непостійна робота) включені до цієї категорії

Працевлаштування після переїзду не завжди супроводжувалося втратою кваліфікаційного рівня, однак часто було пов'язане зі зниженням доходів

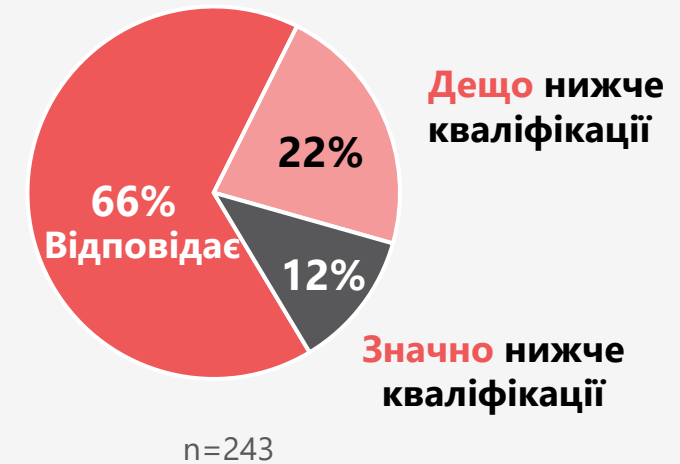
Для більшості працевлаштованих ВПО-респондентів рівень доходів після переїзду залишився нижчим, ніж до переїзду:

Порівняно із роботою до вимушеного переїзду, поточний дохід:

Водночас більшість респондентів не повідомляла про зниження кваліфікаційного рівня поточної роботи:

Відповідність поточної роботи навичкам та знанням опитаних ВПО

3

Причини втрати роботи після переїзду:

- *Догляд*
- *Кваліфікаційні невідповідності*
- *Психологічний стан*

Більшість опитаних були готові працювати, але стикались з бар'єрами; водночас близько третини не хотіла шукати роботу

СЕРЕД НЕПРАЦЮЮЧИХ:

67% прагнули працювати:

активно шукали роботу або хотіли працювати, але не здійснювали пошуку.

Кожен третій (33%) не шукали роботу та не мали бажання або мотивації її знайти.

Серед тих, хто прагнув працювати, основні бар'єри:

1

Сімейна та особиста ситуація
Догляд за дітьми, стан здоров'я

2

Невідповідність кваліфікації
Немає роботи за фахом або бракує
потрібних навичок

3

Умови праці
Насамперед, низька зарплата

ТОП-7 бар'єрів на шляху до працевлаштування серед опитаних ВПО, які шукають роботу або хотіли б працювати

*Питання передбачало можливість множинного вибору відповідей

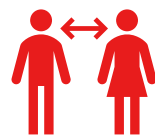
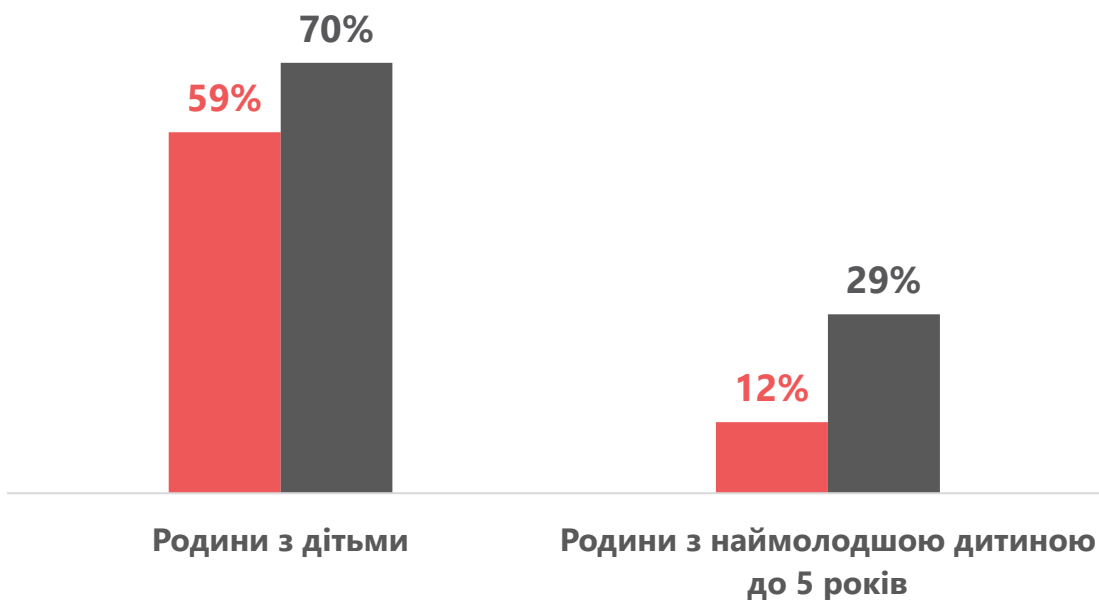

n=77

Жінки з дітьми, особливо матері дітей дошкільного віку, стали основною групою ризику втрати зайнятості після переїзду

Наявність дітей у родинх опитаних, які працювали до переїзду: порівняння тих, хто продовжив працювати, і тих, хто припинив зайнятість після переїзду до Вінниці

■ Досі працюють (n=208) ■ Перестали працювати (n=93)

Опитані жінки значно частіше, ніж чоловіки, **повідомляли про відсутність роботи (32% проти 11%)** та про основну відповідальність за щоденний догляд за дітьми, літніми людьми або людьми з інвалідністю **(52% проти 21%)**

Ті, хто доглядав за дітьми, не завжди висловлювали готовність повернутися до роботи:

32% Кожен третій із непрацюючих опитаних батьків, які назвали догляд за дітьми причиною відсутності роботи, не планували виходити на ринок праці, оскільки догляд був їхнім свідомим пріоритетом на цьому етапі життя.

Для більшості опитаних батьків основною перешкодою є неможливість поєднувати роботу з сімейними обов'язками

Перешкоди для працевлаштування пов'язані із доглядом за дітьми чи іншими членами родини

*Питання передбачало можливість множинного вибору відповідей

Ключовою проблемою була не стільки доступність дитячих садків чи інших закладів догляду, скільки можливість знайти роботу, яку можна **поєднати з доглядом за дитиною**.

Гнучкі формати роботи є необхідною умовою працевлаштування для багатьох ВПО-респондентів, особливо жінок з дітьми

Ті, хто вказав **догляд за дітьми** як свою основну відповідальність, частіше згадували саме гнучкі формати, рідше – скорочення годин роботи:

61%

— не можуть працювати з постійною фізичною присутністю на робочому місці: 48% потребують гібридного формату (декілька днів роботи з дому), а 11% — повністю дистанційного формату.

60%

— можуть працювати лише за гнучкого графіка.

45%

— можуть працювати лише пів робочого дня.

25%

— шукали **нерегулярні підробітки**.

Натомість, 93% вакансій в Україні передбачають роботу з фізичною присутністю на робочому місці, що свідчить про невідповідність між потребами частини ВПО та умовами, які переважають на ринку праці.

Для більшості опитаних батьків основною перешкодою є неможливість поєднувати роботу з сімейними обов'язками

Наявні механізми підтримки не завжди допомагали вирішити ці труднощі.

В інтерв'ю респондентки наводили такі приклади:

«Муніципальна няня»

Найчастіше жінки згадували цю програму, яку розглядали як можливість повернутися до роботи, однак не змогли скористатися нею через її умови.

«Власна справа»

Одна з отримувачок гранту після настання вагітності хотіла тимчасово призупинити участь у програмі, однак такої можливості не було.

Місця в садках

Інша респондентка розповідала, що через відсутність вільних місць її дитина тривалий час очікувала на зарахування до дитячого садка, попри право на першочергове зарахування.

“Я зверталася до всіх садочків. У директораті казали: у нас місць немає. Офіційно стала в чергу, наче я, якби, маю право першочергового зарахування. Але я до останнього чекала — мої діти були останніми в списку на потрапляння у садочок.

Якби була няня, я б спокійно могла б працювати. Якусь частину зарплати витрачала б на оплату її послуг.

Я завагітніла майже після того як отримала грант. [...] Кажу, що треба напевно буде трошечки якось призупинити цю програму. І мені такі кажуть, ні. [...] А якщо ви хочете піти в декрет, то ви маєте повністю погасити грант зі своїх коштів, його закрити, і тоді, в принципі, робіть що хочете.

”

Освітній рівень є одним із факторів, що впливає на можливість повторного працевлаштування після релокації

Серед опитаних ВПО, які зберегли або відновили зайнятість після переїзду, частіше зустрічаються **люди з вищою освітою (72% проти 51%)**:

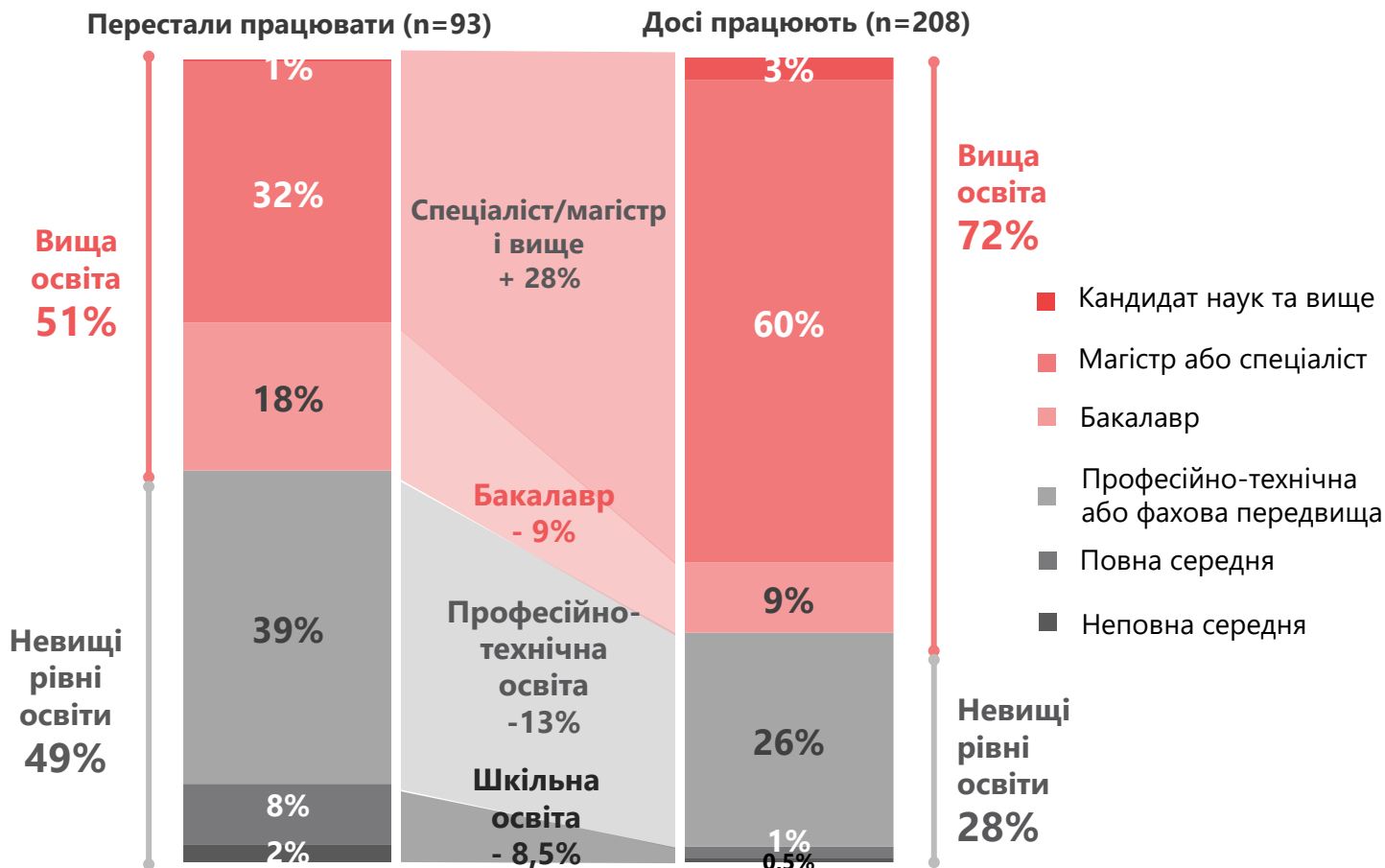
Найбільша різниця спостерігалася у людей із освітою **спеціаліста та магістра**: ймовірність повторного працевлаштування була **вдвічі вищою** (60% проти 32% тих, хто припинив працювати).

Для бакалаврів, які працювали до переїзду, навпаки, **шанси знайти роботу у Вінниці зменшилися**: 9% проти 18%.

Натомість будь-яка невища форма освіти, **включно з професійно-технічною**, зменшувала шанси знайти роботу серед тих, хто працював до переїзду (49% проти 28%).

Порівняння освіти опитаних ВПО, які працювали до війни, але припинили після релокації, з тими, хто продовжував працювати у Вінниці:

Попередній професійний досвід також впливає на можливість повернення до роботи

Повернення до роботи після вимушеного переїзду є нерівномірним і залежить не лише від мотивації, а й від попереднього професійного профілю ВПО.

Як **тип професії** до переїзду вплинув на перспективи працевлаштування опитаних після прибуття до Вінниці:

Серед працевлаштованих ВПО частіше зустрічаються представники **фахових професій** — бухгалтери, психологи, юристи, IT-фахівці (48% проти 28%).

Серед тих, хто не відновив зайнятість, частіше представлені **особи зі сфери послуг та адміністративних професій** — продавці, адміністратори, кухарі, перукарі; **34% проти 19%**.

Попри загальний дефіцит кадрів на ринку праці, частина професійного досвіду ВПО може виявлятися менш затребуваною або складніше переноситися в новий локальний контекст.

Як **рівень професійної кваліфікації** до переїзду вплинув на перспективи працевлаштування опитаних після прибуття до Вінниці:

Порівняння професійного опитаних ВПО, які працювали до війни, але припинили після релокації, з тими, хто продовжував працювати

ДОСІ ПРАЦЮЮТЬ (n=208)

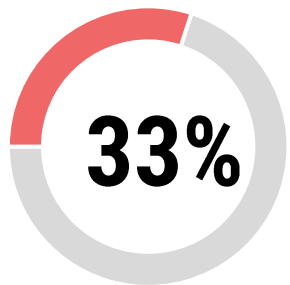

ПЕРЕСТАЛИ ПРАЦЮВАТИ (n=93)

■ Високий і середньо-високий ■ Середній ■ Низький

Психологічний стан впливає на готовність до пошуку роботи та можливість її утримати

ВПО-респондентів не шукали роботу / не мали бажання або мотивації її знайти

- Частина опитаних ВПО та фахівців описує психологічну стабілізацію як **важливу передумову активності на ринку праці**.

- Наслідки переїзду можуть проявлятися у **втраті впевненості у власних професійних навичках та труднощах із адаптацією до нового середовища**.

*Мабуть, я багато часу втратила через те, що я не зверталася [до психолога] і намагалася звикнути сама. Коли я звернулася до психолога, почала більше обдумувати життя, ставити собі нові цілі. **Почала шукати роботу**, тоді [стало] набагато легше.*

Всі успішні мої кейси були за допомогою психологині [...] на першій консультації роблю оцінку потреб — розумію, що до роботи дуже-дуже далеко. [...] Першочергово, як на мене, це мотиваційні консультації — їх може бути до 5 в кейсі, коли ви просто спілкуєтеся і надаєте людині впевненості, що в неї все вийде.

— Консультант з працевлаштування, громадська організація

Частина опитаних ВПО стикалась з упередженим ставленням роботодавців під час пошуку роботи

31%

Опитаних ВПО, які коли-небудь шукали роботу, стикалися з упередженим ставленням або дискримінацією коли шукали роботу

Причини упередження:

16%

за статусом ВПО

8%

за віком

7%

за регіоном походження

Хоч багато згадуваних випадків були на початку, ВПО розповідали, що частина роботодавців досі сприймає їх як **тимчасових працівників або сумнівається у стабільності їхнього працевлаштування.**

Упереджене ставлення про те, що в ВПО це люди тимчасові можуть розвернутися і поїхати, на кожній роботі було.

4

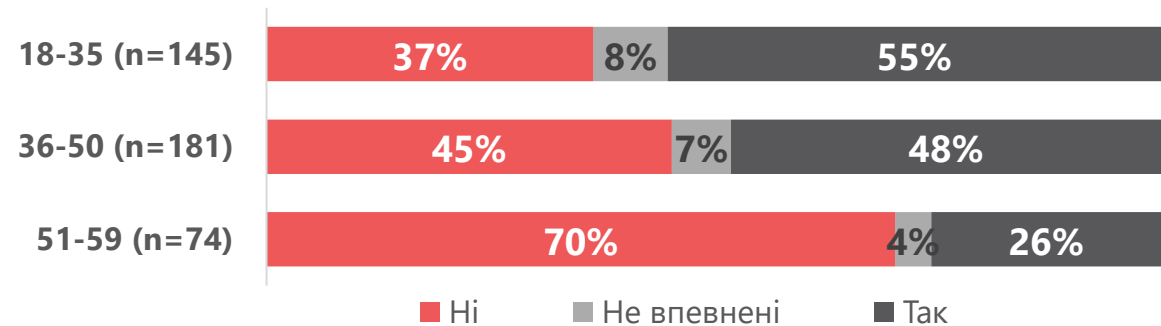
Навчання та розвиток професійних навичок

Потреба у навчанні та розвитку професійних навичок

Майже половина опитаних ВПО (47%) відчуває потребу в нових знаннях і навичках **для покращення кар'єрних перспектив або професійних можливостей.**

Ця потреба найвища серед молодших вікових груп, але актуальна і для старших опитаних.

Самооцінка потреби у розвитку навичок за віковими групами

НАЙПОШИРЕНІШІ САМОНАЗВАНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

41%
Поглиблення
поточної
професії

проти

22%
Нова професія/
перекваліфікація

 Часто респонденти згадували **вивчення іноземної як спосіб доступу до дистанційної роботи** або вакансій у міжнародних організаціях.

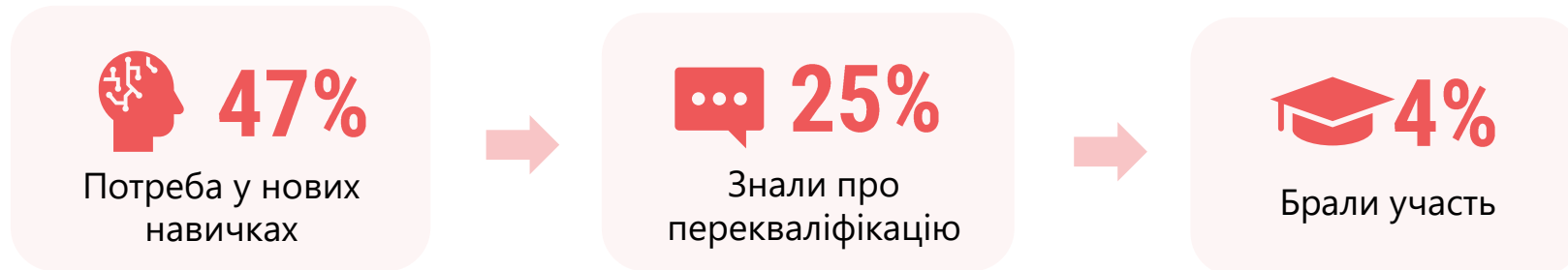
Потреба у навчанні не обмежується лише пошуком нової професії. Для багатьох ВПО потреба у навчанні була пов'язана з адаптацією до нових вимог ринку праці або оновленням навичок після вимушеної перерви в роботі.

“За кілька років я вже забула, як працювати з комп'ютером... Якщо зараз посадити мене працювати з таблицями, я вже не зможу цього зробити.”

Попри високий запит на професійні навички, більшість опитаних ВПО не користувалися навчальними програмами

РОЗРИВ МІЖ ПОТРЕБОЮ, ОБІЗНАНІСТЮ І РЕАЛЬНОЮ УЧАСТЮ

Професійно-технічне навчання або підвищення кваліфікації:

20% знали → **1%** брали участь

59%

Не зверталися до жодного сервісу підтримки зайнятості

(Центр Зайнятості, індивідуальний супровід, професійне навчання)

Частина опитаних знаходила роботу або інформацію про можливості через знайомих або соціальні мережі, тому не зверталася до формальних сервісів

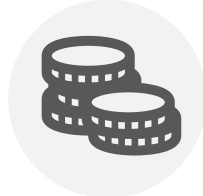
Нижчий рівень участі у програмах не завжди свідчить про низьку обізнаність або недовіру до них.

Попри мотивацію, участь у навчанні ВПО часто зупиняють практичні бар'єри

Фінансові обмеження

Тривале навчання часто означає втрату доходу, а фінансова підтримка передбачена не в усіх програмах.

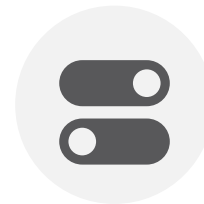
Низька очікувана віддача

Коли після курсів пропонують низьку оплату, інвестиція часу здається невиправданою

Формальні критерії

Частина ВПО не могла брати участь через вимоги програм (дата переміщення, вік, категорія учасників).

Невідповідність запиту

Не всі курси відповідали професійному профілю або життєвій ситуації респондентів.

Незручний графік

Навчання часто проводиться у робочий час, що обмежує участь уже працевлаштованих ВПО.

“ [Людам] треба не тільки дати можливість навчитися... Коли людина навчається, вона не працює. Їй потрібно заробляти на життя. ”

— Фахівчиня з перенавчання

Основні бар'єри виокремлено за результатами інтерв'ю ВПО з фахівцями.

Найефективнішими є програми, що поєднують навчання з практичною підтримкою та працевлаштуванням

Актуальна
професія

Фінансова
підтримка під час

Супровід після

Навчання під запит роботодавців

Програми найкраще працювали тоді, коли здобуті навички відповідали реальним потребам місцевого ринку праці та передбачали подальше працевлаштування.

Фінансова підтримка

Для багатьох ВПО можливість отримувати стипендію, грант чи іншу підтримку під час навчання була критично важливою умовою участі.

Індивідуальний супровід

Особливо позитивно оцінювалися програми, які включали менторство, кар'єрне консультування та допомогу після завершення навчання.

Ми стараємося під замовлення роботодавців вчити людей і направляти їх на роботу.

Людину потрібно вести від початку до самого кінця... Одна-дві невдачі — і вся впевненість пропадає.

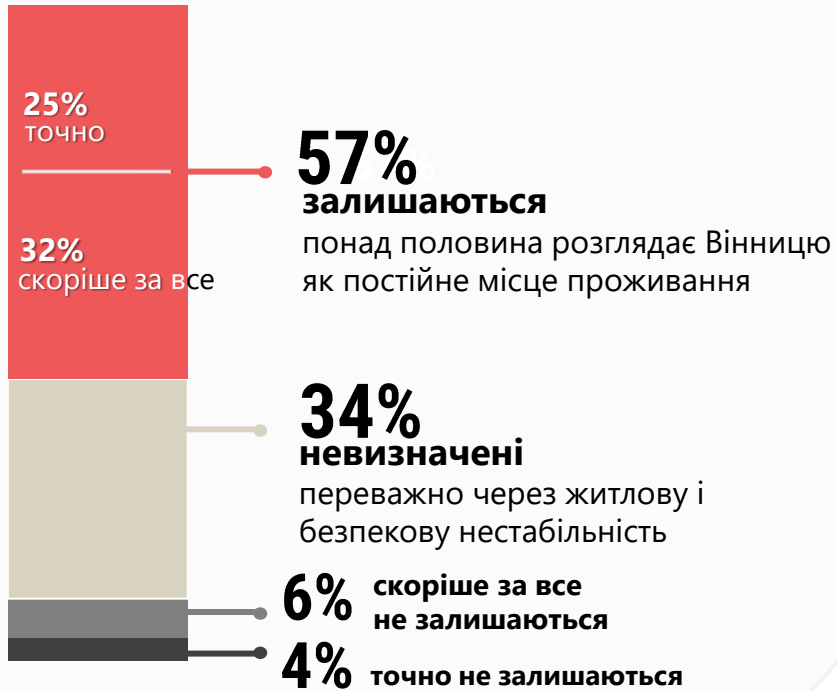
5

Плани на майбутнє

Більшість опитаних ВПО пов'язує своє майбутнє з Вінницею

Плани опитаних ВПО щодо перебування у Вінниці у майбутньому

n=400

Навіть за умови покращення ситуації та появи можливості повернутися додому багато ВПО вже не планують цього робити.

«Я полюбила це місто — я його вже сприймаю як дім.»

Невизначеність $\neq$ плани переїхати

*«Якщо буде небезпечно тут, то ми так само, як і в 2022 році, **складемо свої пожитки і будемо їхати** навмання далі.»*

*«Мене нічого ніде не тримає. Як я кажу своїм дітям: **«Не прикипайте до місця.»**»*

*«Це момент житла: нас у будь-який час можуть виселити, і треба буде змінювати район, **а, можливо, і місто**»*

Працевлаштовані та непрацевлаштовані ВПО демонструють подібні плани щодо перебування у Вінниці. Це свідчить про те, що безробітні так само залишатимуться у Вінниці, і питання їх працевлаштування — **це довгостроковий виклик для громади.**

Дякуємо за увагу!

?

Запитання

У разі питань, для зв'язку:

yuliia.polieva@reach-initiative.org

kateryna.pomazanna@reach-initiative.org

alina.perekrest@reach-initiative.org

 impact-initiatives.org

Хочете бути в курсі подій? Підпишіться на нашу [розсилку новин](#).

REACH

Informing
more effective
humanitarian action

IMPACT

Shaping practices
Influencing policies
Impacting lives

REACH **PANDA** **AGORA**

Інші аналітичні продукти:

Місця тимчасового проживання:

- Прогрес у напрямку інтеграції ВПО в місцях тимчасового проживання у Вінниці:
 - [За лютий 2024](#)
 - [За вересень 2023](#)
- Інтерактивна панель: [«Моніторинг місць тимчасового проживання»](#) (включає 72 центри у Вінницькій області)

Соціально-економічний аналіз:

- [Соціально-економічна оцінка мікро-, малих та середніх підприємств у Вінницькій області](#) – лютий 2024
- [Дослідження економічних потреб у Вінницькій області](#) — червень 2023

Повернення біженців додому:

- Інтерактивна панель: [українські біженці та ті, хто повернувся назад](#).
- Життя після повернення: [Фінансове становище, потреби і наміри тих, хто повернувся до України](#)
- Небезпечне повернення [інтерактивна панель]: [що змушує біженців, повертаючись додому, оселятися на прифронтових територіях?](#)
- Небезпечне повернення [звіт]: [що змушує біженців, повертаючись додому, оселятися на прифронтових територіях?](#)
- Назад, але не обов'язково додому: [досвід біженців, які повернулися до України і стали ВПО](#) – серпень 2024
- Предиктори повернення: [Що ми знаємо про українських біженців, які повертаються додому після початку повномасштабного вторгнення?](#) – листопад 2023